

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI
Artur Chojecki

Olsztyn, 22 lipca 2019 r.

FK-IV.431.19.2019

**Szanowny Pan
Paweł Cieśliński
Starosta Działdowski
ul. Kościuszki 3
13-200 Działdowo**

Stosownie do art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092), zwanej dalej „ustawą o kontroli w administracji rządowej”, przekazuję Panu treść wystąpienia pokontrolnego.

Wystąpienie pokontrolne

Kontrolę przeprowadzono w Starostwie Powiatowym w Działdowie, ul. Kościuszki 3, 13-200 Działdowo, NIP: 5711496558, REGON: 130377741.

W dniu rozpoczęcia czynności kontrolnych stanowisko kierownika jednostki kontrolowanej pełnił **Pan Paweł Cieśliński** – Starosta, wybrany na stanowisko w dniu 22 listopada 2018 r. Uchwałą Nr I/3/2018 Rady Powiatu Działdowskiego z dnia 22 listopada 2018 r. W poprzedniej kadencji funkcję starosty pełnił Pan Marian Janicki.

Zadanie w zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej realizowane jest przez Wydział Organizacji i Nadzoru Starostwa Powiatowego w Działdowie. W okresie objętym kontrolą oraz w dniu kontroli osobami odpowiedzialnymi za realizację powyższego zadania byli:

- **Pan Roman Lewandowski** – Naczelnik Wydziału Organizacji i Nadzoru, zatrudniony na podstawie umowy o pracę od dnia 1 lutego 1998 r. – nadzorujący bezpośrednio pracownika realizującego zadanie.
- **Pani Barbara Talarowska** – Inspektor ds. obywatelskich i archiwum zakładowego w Wydziale Organizacji i Nadzoru, zatrudniona na podstawie umowy o pracę od dnia 1 listopada 2007 r. – odpowiedzialna za realizację zadania.

[akta kontroli str. Nr 50-54]

Kontrolę przeprowadził zespół pracowników Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, Wydział Finansów i Kontroli, Oddział prowadzenia i koordynacji kontroli, w składzie:

- **Radosław Gazda** – inspektor wojewódzki – przewodniczący zespołu kontrolnego, legitymacja służbowa nr 9/2019, wydana przez Dyrektora Generalnego Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, upoważnienie Wojewody Warmińsko – Mazurskiego Nr FK-IV.0030.429.2019 z dnia 8 maja 2019 r.,
- **Dorota Kusiewicz-Lauter** – inspektor wojewódzki, członek zespołu, legitymacja służbowa nr 2/2015, wydana przez Dyrektora Generalnego Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, upoważnienie Wojewody Warmińsko – Mazurskiego Nr FK-IV.0030.430.2019 z dnia 8 maja 2019 r.

[akta kontroli str. Nr 48-49]

Kontrolę rozpoczęto 23 maja 2019 r. i zakończono 24 maja 2019 r., co zostało odnotowane w Księżce kontroli Starostwa Powiatowego w Działdowie pod pozycją 2/2019.

Przedmiotem kontroli była realizacja przez powiat (w porozumieniu z gminami albo samodzielnie) zadań zleconych z zakresu administracji rządowej polegających na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej na podstawie ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2019 r., poz. 294), zwanej dalej „ustawą” oraz zgodnie z wytycznymi Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości zawartymi w pismach z dnia 27.02.2019 r. i 8 kwietnia 2019 r., znak: DSF-XI.692.30.2019. Dodatkowo kontroli zostały poddane punkty, w których świadczona jest nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie.

[akta kontroli str. Nr 31-32]

Okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2018 r. do 23 maja 2019 r.

Kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 2 pkt 1 i art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092) oraz art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 2234) w związku z art. 8 ust. 1 ustawy.

Starosta upoważnił Inspektora ds. obywatelskich i archiwum zakładowego w Wydziale Organizacji i Nadzoru do udzielania informacji i wyjaśnień w czasie trwania czynności kontrolnych. Zakres czynności pracownika obejmował realizację zadań wynikających z ustawy - będących przedmiotem kontroli. Ww. pracownik był również obecny podczas oględzin lokalu, w którym są świadczone nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie.

[akta kontroli str. Nr 55-57]

Na podstawie ustaleń kontroli działalność jednostki kontrolowanej ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami**. Powyższa ocena wynika z następujących ustaleń i ocen dokonanych w poszczególnych obszarach (zagadnieniach) objętych kontrolą:

1. Organizacja systemu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej:

a) obsada punktów i praca z wykonawcami

Stosownie do art. 8 ust. 2 ustawy, na każdy powiat przypada liczba punktów nieodpłatnych porad prawnych odpowiadająca mnożnikowi zdefiniowanemu w art. 20 ust. 4 ustawy. W myśl art. 11 ust. 1 ustawy, powiat powierza prowadzenie połowy punktów nieodpłatnej pomocy prawnej organizacji pozarządowej (stan prawny na 2018 r.)

Od 1 stycznia 2019 r. na mocy art. 1 pkt 15 ustawy z dnia 15 czerwca 2018 r. o zmianie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej i edukacji prawnej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 1467), zwanej dalej: „ustawą nowelizacyjną”, wprowadzony został nowy podział punktów między wykonawców świadczących usługi nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, zgodnie z którym powiat powierza połowę punktów do prowadzenia adwokatom i radcom prawnym z przeznaczeniem na udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej, a połowę organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego z przeznaczeniem na udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Zgodnie z art. 11 ust. 1c ustawy, połowę punktów przeznaczonych do prowadzenia przez organizację pozarządową przeznacza się na świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

Ustalono, że:

ROK 2018 - Starostwo Powiatowe w Działdowie zobowiązane było uruchomić łącznie 3 punkty:

1. Punkt **Działdowo, ul. 11 Listopada 16**, nieodpłatna pomoc prawna świadczona była przez organizację pozarządową - Zaborskie Towarzystwo Naukowe, ul. Dworcowa 18, 89-632 Brusy. Pomoc udzielana była przez radców prawnych.
2. Punkt **Lidzbark, ul. Dworcowa 2**, nieodpłatna pomoc prawna świadczona była przez radców prawnych - punkt starostwa.
3. Punkt **Rybno, ul. Lubawska 15**, nieodpłatna pomoc prawna świadczona była przez radców prawnych - punkt starostwa.

ROK 2019 - w związku z tym, że ustawa nowelizacyjna nie zmieniła zasad określania liczby punktów przypadających na dany powiat, Starostwo Powiatowe w Działdowie również w 2019 r. zobowiązane było uruchomić łącznie 3 punkty, które stosownie do znowelizowanego art. 11 ustawy zostały rozdysponowane między wykonawców w następujący sposób:

1. **Punkt Działdowo, ul. 11 Listopada 16**, nieodpłatna pomoc prawna oraz poradnictwo obywatelskie jest udzielana przez organizację pozarządową Fundacja w Służbie Wsi, ul. Dąbrowskiego 42, 50-457 Wrocław. Pomoc jest świadczona przez radców prawnych.
2. **Punkt Lidzbark, ul. Dworcowa 2**, nieodpłatna pomoc prawna i poradnictwo obywatelskie jest udzielana przez organizację pozarządową Zaborskie Towarzystwo Naukowe, ul. Dworcowa 18, 89-632 Brusy. Pomoc jest świadczona przez radców prawnych.
3. **Punkt Rybno, ul. Lubawska 15**, punkt starostwa - nieodpłatna pomoc prawna jest udzielana przez radcę prawnego.

Konkurs ofert i wybór oferty

W celu wykonania obowiązku powierzenia prowadzenia punktów organizacji pozarządowej, Zarząd Powiatu Działdowskiego Uchwałą Nr 480/18 z dnia 14 listopada 2018 r. ogłosił konkurs ofert na realizację zadania publicznego objętego kontrolą oraz powołał komisję do przeprowadzenia oceny złożonych ofert. Ustalono, że wskazany w ogłoszeniu zakres otwartego konkursu ofert obejmował powierzenie prowadzenia punktów przeznaczonych na udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Wykonywanie zadań z zakresu edukacji prawnej powierzonych w ramach umowy organizacji pozarządowej, stanowił jeden z punktów ogłoszenia otwartego konkursu ofert (II pkt 1 ppkt. 3).

Ogłoszenie zawierało informacje o:

- rodzaju zadania, wysokości środków publicznych przeznaczonych na jego realizację, zasadach przyznawania dotacji, terminach i warunkach realizacji zadania, terminie i sposobie składania ofert, trybie i kryteriach stosowanych przy wyborze ofert,
- możliwości wydłużenia w razie konieczności czasu trwania dyżurów do 5 godzin dziennie we wszystkich punktach na obszarze tego powiatu, bez zwiększenia środków na realizację zadania,
- powierzeniu organizacji pozarządowej zadań z zakresu edukacji prawnej,
- możliwości udzielenia nieodpłatnej pomocy prawnej (dalej NPP) oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego (dalej NPO) poza punktem, w przypadku gdy osoby ze znaczną niepełnosprawnością ruchową nie mogą stawić się w punkcie udzielania porad oraz o konieczności zapewnienia przez organizację pozarządową możliwości udzielania NPP oraz NPO za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość osobą które ze względu na swoją niepełnosprawność nie mogą stawić się w punkcie udzielania porad,
- poszerzonym ustawą zakresie świadczonych usług, poprzez wskazanie do realizacji zadań zawartych w art. 3 ust. 1 pkt 1-3 i 4 oraz 3a ustawy.

[akta kontroli str. Nr 60-69]

W ramach przedmiotowego konkursu oferty złożyło 5 nw. fundacji/stowarzyszeń, tj.:

- 1) Stowarzyszenie Inicjatywa Na Rzecz Praw i Ochrony Obywateli, ul. Mickiewicza 14/1 10-509 Olsztyn.
- 2) Fundacja w Służbie Wsi, ul. Dąbrowskiego 42 50-457 Wrocław.
- 3) Zaborskie Towarzystwo Naukowe, ul. Dworcowa 18 89-632 Brusy.
- 4) Fundacja TOGATUS PRO BONO, ul. Warmińska 7/1 10-544 Olsztyn.
- 5) Fundacja HONESTE VIVERE, ul. Amałowicza-Tatara 7 04-474 Warszawa.

[akta kontroli str. Nr 70-71]

Komisja w składzie określonym Uchwałą Nr 480/18 z dnia 14 listopada 2018 r. Zarządu Powiatu Działdowskiego dokonała oceny formalnej 5 ofert. Do Komisji konkursowej nie był powołany przedstawiciel wojewody. Na etapie oceny formalnej Komisja jednogłośnie postanowiła o nierozpatrywaniu ofert złożonych przez:

- 1) Stowarzyszenie Inicjatywa Na Rzecz Praw i Ochrony Obywateli, ul. Mickiewicza 14/1 10-509 Olsztyn – oferta w zakresie udzielania NPP oraz NPO.
- 2) Fundację HONESTE VIVERE, ul. Amałowicza-Tatara 7 04-474 Warszawa – oferta w zakresie udzielania NPP oraz NPO.

Złożone oferty nie precyzowały lokalizacji siedziby punktów NPP oraz NPO w Powiecie. Do etapu oceny merytorycznej zakwalifikowały się 3 oferty, spośród których największą ilość punktów przyznano organizacjom:

- 1) **Fundacja w Służbie Wsi** (96 pkt), ul. Dąbrowskiego 42 50-457 Wrocław - w zakresie udzielania NPP i NPO w punkcie usytuowanym w Działdowie.
- 2) **Zaborskiemu Towarzystwu Naukowemu** (94,5 pkt), ul. Dworcowa 18 89-632 Brusy - w zakresie udzielania NPP i NPO w punkcie usytuowanym w Lidzbarku.

[akta kontroli str. Nr 71-72]

Obydwie ww. oferty spełniały wymogi art. 10 ust. 1-2 Ustawy z dnia 15 czerwca 2018 r. o zmianie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 1467), zwanej dalej „ustawą nowelizacyjną”. Zgodnie z art. 11 ust. 6b ustawy, organizacja pozarządowa w ramach oferty może przedstawić dodatkowo porozumienia o wolontariacie zawarte z osobami, które będą wykonywały świadczenia w ramach prowadzonego punktu, w tym służyły asystą osobom uprawnionym mającym trudności w samodzielnej realizacji porady, w szczególności z powodu niepełnosprawności, podeszłego wieku albo innych okoliczności życiowych. Obydwie organizacje pozarządowe w ramach złożonych ofert zobowiązały się (brak ewentualnych porozumień lub umów w kontrolowanej dokumentacji) do podpisania umów z wolontariuszami którzy na wezwanie będą asystowali osobom niepełnosprawnym wymagającym szczególnej pomocy w dotarciu do punktu lub w czasie realizacji porady.

[akta kontroli str. Nr 94-244]

Zarząd Powiatu Działdowskiego Uchwałą Nr 5/18 z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie rozstrzygnięcia otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego w zakresie prowadzenia punktu NPP i NPO, na podstawie opinii Komisji konkursowej powierzył realizację zadań w zakresie świadczenia NPP i NPO:

- 1) **Fundacji w Służbie Wsi** - w zakresie punktu NPP oraz NPO usytuowanego w Działdowie.
- 2) **Zaborskiemu Towarzystwu Naukowemu** - w zakresie punktu NPP oraz NPO usytuowanego w Lidzbarku.

[akta kontroli str. Nr 92-93]

Umowa podpisane z organizacją pozarządową na podstawie złożonej oferty

Ustalono, że treść umów z adwokatami, radcami prawnymi oraz ich zastępcami, w stosunku do roku poprzedniego, dodatkowo uwzględniała nowe zagadnienia wprowadzone ustawą nowelizacyjną, tj. zgodę na możliwość wydłużenia przez starostę czasu trwania dyżurów do 5 godzin we wszystkich punktach na obszarze powiatu, pod warunkiem zaistnienia okoliczności, o których mowa w art. 8 ust. 6 ustawy, bez zwiększenia środków przeznaczonych na realizację zadania.

Ponadto w umowach zawarto zapisy gwarantujące: możliwość udzielenia pomocy prawnej osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się. W opisywanych przypadkach prawnicy mogą udzielać pomocy poza punktem albo za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość, możliwość skorzystania od 1 stycznia 2019 r. z nieodpłatnych porad przez osoby, które nie są w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej, a które złożą stosowne oświadczenie. W ramach realizacji zadania organizacja pozarządowa zapewnia udział wolontariuszy, bez zwiększenia środków finansowych przeznaczonych na realizację zadania. Obydwie organizacje pozarządowe w złożonych ofertach zawarły zapisy dotyczące realizacji zadań z zakresu edukacji prawnej, tj.:

- 1) Fundacja w Służbie Wsi - w ramach realizacji zadań z zakresu edukacji prawnej - zobowiązała się do: opracowania ulotek plakatów, przeprowadzenia spotkań szkoleniowo-edukacyjnych w szkołach klubach seniora, opracowania prezentacji multimedialnej, umieszczenia informacji na stronie fundacji i w mediach społecznościowych, opracowania e-poradnika o mediacji oraz polubownym sposobie rozwiązywania sporów.
- 2) Zaborskie Towarzystwo Naukowe - w ramach realizacji zadań z zakresu edukacji prawnej - zobowiązało się do: wydania ulotek informacyjnych, broszur i plakatów w zakresie NPP i NPO, prowadzenia podstrony internetowej z informacjami o godzinach i miejscach udzielania porad, artykułami prawników i informacjami dla obywateli o przysługujących im uprawnieniach, przeprowadzenie warsztatów dla młodzieży i seniorów.

W zawartych umowach z organizacjami pozarządowymi zobowiązano wykonawców do realizacji zadań edukacyjnych zgodnie z przedstawioną ofertą.

[akta kontroli str. Nr 94-114, 163-172, 245 -258]

Lokalizacja punktów i harmonogram dyżurów

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy, powiat realizując zadania, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy, może zawierać porozumienia z gminami na obszarze tego powiatu. W okresie objętym kontrolą Powiat Działdowski zawarł porozumienia z 2 gminami z terenu Powiatu, tj. Gminą Rybno oraz Gminą Lidzbark, w zakresie wykorzystania lokalu będącego własnością danej gminy jako punktu świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Obydwie Gminy zadeklarowały, iż nie będą obciążać Powiatu Działdowskiego kosztami związanymi z korzystaniem i eksploatacją pomieszczeń w przedmiotowym zakresie.

[akta kontroli str. Nr 21-26]

Na terenie Powiatu Działdowskiego zarówno w roku 2018 r., jak i w 2019 utworzono łącznie (w tej samej lokalizacji) 3 punkty nieodpłatnej pomocy prawnej.

Stosownie do art. 8 ust. 3 ustawy, zarówno w 2018, jak i 2019 roku, w ww. punktach nieodpłatna pomoc prawna była udzielana w przeciętnym wymiarze 5 dni w tygodniu przez co najmniej 4 godziny dziennie. Zgodnie z pismem Starosty z dnia 29 maja 2019 r. znak: OR.077.12.2019, w 2019 r. na terenie Powiatu Działdowskiego nie zaistniała potrzeba, o której mowa a art. 8 ust. 6 ustawy, tj. wydłużenia czasu trwania dyżuru do co najmniej 5 godzin dziennie we wszystkich punktach na obszarze powiatu. Taki warunek był określony

w ogłoszeniu o konkursie oraz w umowach tj. w przypadku, gdy liczba osób uprawnionych, którym ma zostać udzielona nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, uniemożliwia sprawne umawianie terminów wizyt w punktach na obszarze danego powiatu, czas trwania dyżuru może ulec wydłużeniu do co najmniej 5 godzin dziennie we wszystkich punktach na obszarze tego powiatu. Wydłużenie czasu trwania dyżuru następuje na żądanie Starosty bez zwiększania środków przeznaczonych na realizację zadania w danym roku.

Zgodnie z przekazaną informacją Starosty Działdowskiego wszystkie punkty w których świadczona jest NPP i NPO w 2019 r. zostały uruchomione terminowo. Jednocześnie Starosta wyjaśnił, iż do tej pory na terenie Powiatu nie wystąpiły przypadki rozwiązania umów z wykonawcami, na skutek nieprawidłowości w świadczeniu usług, a usługi świadczone są na wysokim poziomie.

W zakresie monitorowania przez Starostę punktualności dyżurów oraz świadczenia usług przez osoby uprawnione, z udzielonego wyjaśnienia wynika, że cyt.: *„Monitoring odbywa się głównie poprzez rozmowy telefoniczne z radcami obsługującymi punkty oraz na podstawie analizy comiesięcznej kart B, w których do dnia dzisiejszego nie stwierdzono nieprawidłowości oraz negatywnych opinii”*.

Odnosząc się do powyższego, w związku z brakiem w dokumentacji przedstawionej kontrolującym jakichkolwiek dowodów np. notatek służbowych, świadczących o podjęciu przez pracownika odpowiedzialnego za realizację zadania ww. działań, kontrolujący nie byli w stanie zweryfikować, a następnie dokonać oceny powyższego zagadnienia. Jednocześnie należy wspomnieć, iż analiza części B kart pomocy dostępnych w Starostwie, dokonana przez kontrolujących wykazała, iż faktycznie brak jest w nich jakichkolwiek wzmianek lub wpisów (stanowiących opinię osoby której udzielono porady) świadczących o nieprawidłowościach w zakresie funkcjonowania NPP i NPO.

[akta kontroli str. Nr 260, 275-280]

W zakresie sposobu monitorowano świadczenia usług przez osoby uprawnione, zgodnie z wyjaśnieniem Starosty, cyt.: *„Monitoring odbywa się poprzez wizyty w punktach pracownika mającego w zakresie czynności zadania związane z nieodpłatną pomocą prawną i nieodpłatnym poradnictwem obywatelskim.”*

Na dowód prowadzonego przez Starostwo monitoringu świadczonych usług, kontrolującym przedstawiono notatki służbowe sporządzone przez pracownika odpowiedzialnego za realizację zadania. Zgodnie z treścią notatek podczas przeprowadzonych wizji w punktach świadczących usługi NPP i NPO nie stwierdzono nieprawidłowości, prawnicy pełnili swoje dyżury zgodnie z przyjętym harmonogramem i nie zgłaszali uwag w zakresie realizacji zadania.

[akta kontroli str. Nr 260, 281-286]

W zakresie zapewnienia ciągłości usług, Starosta w umowie z radcą prawnym zawarł zapisy zgodnie z którymi zleceniobiorca ma obowiązek zapewnić zastępstwo w przypadku, gdy nie będzie on w stanie osobiście udzielać nieodpłatnej pomocy prawnej - §2 ust. 4. Zgodnie z §5 umowy Powiat ma prawo rozwiązać umowę w trybie natychmiastowym w przypadku gdy zleceniobiorca narusza obowiązki wynikające z umowy.

b) upowszechnianie usług wśród mieszkańców powiatu

Zgodnie z art. 9 ust. 4 ustawy, Starosta odpowiada za upowszechnianie wiedzy o działalności systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego wśród mieszkańców powiatu.

Starosta Działdowski realizował ww. obowiązek w okresie objętym kontrolą w następujący sposób:

- Opracowano i przekazano do druku ulotki (200 szt.) i plakaty (30 szt.) oraz wykonano przenośny baner (roll-up) zawierające informacje o systemie nieodpłatnej pomocy prawnej uwzględniające zmiany wprowadzone ustawą nowelizacyjną, w tym dotyczące poszerzenia od 1 stycznia 2019 r. grona osób oraz katalogu usług świadczonych na podstawie ustawy. Ponadto informacje obejmowały również dane w zakresie 3 numerów telefonów do umawiania terminów wizyt oraz harmonogramu działania punktów z podaniem dni i godzin dyżurów, jak również zapewniono dystrybucję przygotowanych materiałów.
- Na stronie BIP starostwa zawarto informację dot. osób którym przysługuje możliwość skorzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej, lokalizację punktów oraz harmonogram udzielania NPP oraz NPO.
- Utworzono stronę internetową www.darmowapomoc.info.pl, na której w ramach NPP zamieszczono informację o: obowiązującym stanie prawnym oraz przysługujących uprawnieniach lub obowiązkach, wskazanie sposobu rozwiązania problemu prawnego, sporządzeniu projektu pisma (w sprawach, dot. NPP), sporządzeniu projektu pisma o zwolnienie od kosztów sądowych lub ustanowienie pełnomocnika z urzędu oraz poinformowanie o kosztach postępowania i ryzyku finansowym związanym ze skierowaniem sprawy na drogę sądową. W ramach NPO wskazano, że NPO to działania, zmierzające do podniesienia świadomości osoby o przysługujących jej uprawnieniach lub spoczywających na niej obowiązkach oraz wsparcia w samodzielnym rozwiązywaniu problemu, w tym, w razie potrzeby, sporządzenie wspólnie z osobą uprawnioną planu działania i pomoc w jego realizacji. Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie obejmuje w szczególności porady dla osób zadłużonych i porady z zakresu spraw mieszkaniowych oraz zabezpieczenia społecznego.
- Dodatkowo od stycznia 2019 r. prowadzona jest podstrona internetowa dla Powiatu Działdowskiego http://www.darmowapomoc.com.pl/temat/61/powiat_dzialdowski_aktualnosci.html na której umieszczane są artykuły, informacje o godzinach otwarcia punktu oraz informacje o przeprowadzanych działaniach edukacyjnych.
- Zorganizowano w Powiecie spotkania edukacyjne, na których omawiano m.in. zagadnienia dotyczące NPP i NPO:
 - W dniu 22 maja 2018 r. w ramach działań edukacyjnych został przeprowadzony wykład skierowany do osób, które ukończyły 65 lat, który to wykład odbył się w Klubie Seniora funkcjonującym na terenie miasta Działdowo (powiat działdowski). Prelekcję poprowadziła radca prawny, który poinformował, że na terenie Działdowa funkcjonuje Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej. Wyjaśnił komu

przysługuje nieodpłatna pomoc prawna, jaki jest zakres udzielenia nieodpłatnej pomocy prawnej, wskazał siedzibę w której funkcjonuje Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej oraz godziny otwarcia Punktu. Ponadto uczestnicy wykładu otrzymali broszury informacyjne, które zostały przygotowane przez Zaborskie Towarzystwo Naukowe.

- Od 11 czerwca do 10 lipca 2018 r. w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Działdowie został przeprowadzony cykl spotkań edukacyjnych dotyczących prawa rodzinnego. Spotkania te prowadził radca prawny. W spotkaniach uczestniczyły osoby młode, pomiędzy 18 a 25 rokiem życia. Podczas wykładów omówiono tematy z zakresu prawa rodzinnego (alimenty, rozwody, konflikty z dzieckiem) oraz sporządzania pism procesowych w sprawach z zakresu prawa rodzinnego, takich jak: pozew o alimenty, pozew o rozwód, wniosek o ustalenie kontaktów z dzieckiem. W trakcie spotkań udzielano odpowiedzi na zapytania słuchaczy oraz rozdano ulotki Zaborskiego Towarzystwa Naukowego dotyczące nieodpłatnej pomocy prawnej oraz omawianych zagadnień.
- W ramach edukacji prawnej dla Powiatu Działdowskiego, w dniu 6 lipca 2018 r. zostały zrealizowane działania edukacyjne w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Działdowie. Zajęcia poprowadził radca prawny. Zajęcia dotyczyły zagadnień prawnych tj. instytucji stwierdzenia nabycia spadku, poświadczenia dziedziczenia, form przekazania majątku za życia i na wypadek śmierci, instytucji zachowku oraz podatkowych aspektów dziedziczenia. W zajęciach uczestniczyła grupa osób będących beneficjentami świadczeń tutejszego ośrodka, głównie osoby starsze.
- 24.04.2019 ul. Norwida 2, Działdowo, Dzienny Klub Senior Wigor.
- 29.04.2019 ul. Jagiełły 30, Miejski Ośrodek Pomocy, Klub Seniora.
- 15 marca do 25 marca 2019r. przeprowadzono w GOPS Działdowo warsztaty dla osób w różnym wieku, również dla osób starszych. Mówiono na tematy m.in. stalking, spadki, rozwody i sprawy rodzinne. Planowane są kolejne wykłady dla osób powyżej 65 roku życia na temat spadków i testamentów oraz w szkołach dla dzieci i młodzieży.
- W styczniu 2019 r wydano dodatkowo ulotki edukacyjne: o dostępie do nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego 1000 szt., jak przygotować się do skorzystania z porady – 1000 szt., wydano plakaty informujące o NPP – 50 szt.
- W działalności promocyjnej wychodzono naprzeciw osobom wykluczonym cyfrowo między innymi przez rozwieszenie plakatów oraz udostępnienie ulotek z informacjami o punktach NPP.
- Promocja systemu, znalazła również odzwierciedlenie w opublikowanej na stronie internetowej Powiatu i BIP liście punktów nieodpłatnego poradnictwa.

[akta kontroli str. Nr 264-267, 269-270, 287-297, 359]

Mając powyższe na uwadze, stwierdza się, że Starosta Działdowski wywiązał się z obowiązku wynikającego z art. 9 ust. 4 ustawy, tj. podjął działania mające na celu dotarcie z informacją o systemie nieodpłatnej pomocy prawnej do mieszkańców powiatu. Promując nieodpłatną pomoc prawną nie ograniczono się jedynie do zamieszczania informacji na stronach internetowych, ale podejmowano innego rodzaju inicjatywy jak np.

opracowanie ulotek i plakatów i ich dystrybuowanie na terenie powiatu, organizacja spotkań z mieszkańcami.

W powyższym obszarze badaniem objęto również podnoszenie świadomości służb publicznych o systemie, poprzez podjęcie działań o charakterze informacyjnym w zakresie katalogu usług i osób uprawnionych do skorzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa. W piśmie Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości z dnia 27.02.2019 r., znak: DSF-XI.692.30.2019 skierowanym do Wojewodów wskazano, iż „(...) istotne jest podnoszenie świadomości samych służb publicznych o systemie. Odnotowano bowiem przypadki, w których wiedzy o możliwości skorzystania z darmowych porad prawnych nie posiadali pracownicy Ośrodków Pomocy Społecznej. Dlatego też zasadne jest podjęcie działań o charakterze informacyjnym w zakresie usług i katalogu osób uprawnionych do skorzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej zarówno wśród pracowników, m.in. gminnych ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie, jak i przedstawicieli innych służb. Szczególnie istotne jest promowanie wiedzy wśród podmiotów świadczących nieodpłatne poradnictwo specjalistyczne innego typu, wskazanych na liście, o której mowa w art. 8a ust. 1 pkt 1 ustawy, o których należy poinformować osobę uprawnioną w przypadkach wskazanych w art. 5 ust. 4 ustawy, tj. gdy problem nie może być w całości lub części rozwiązany w drodze porady prawnika lub doradcy obywatelskiego (...).”

Na zadane przez kontrolujących pytanie czy starosta podjął działania, mające na celu podniesienie świadomości pracowników o systemie, w tym o rozszerzonym katalogu usług i osób uprawnionych do skorzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa (dot. podjęcia działań informacyjnych wśród pracowników, m.in.: starostwa, gmin z obszaru tego powiatu, a także pracowników gminnych ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie i pracowników świadczących nieodpłatne poradnictwo, uzyskano odpowiedź, cyt.: „Starosta Działdowski w celu podniesienia świadomości o korzystaniu z nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego rozpropagował materiały informacyjne dostarczając je podczas Sesji Rad Gmin z terenu powiatu działdowskiego z prośbą o rozpropagowanie ich po jednostkach gminnych w tym również sołectwach. Informacje niezbędne o kontrolowanym obszarze są umieszczone na stronach podmiotowych BIP urzędów gmin z terenu powiatu”

W świetle powyższych wyjaśnień (które w znacznym stopniu odnoszą się do upowszechniania wiedzy o systemie nieodpłatnej pomocy prawnej wśród mieszkańców powiatu, a nie służb publicznych) oraz mając na uwadze ww. wytyczne Ministerstwa Sprawiedliwości należy stwierdzić, że przedmiotowe działania nie zostały skierowane do wszystkich służb publicznych, w tym do jednostek organizacyjnych, świadczących na terenie powiatu usługi specjalistycznego poradnictwa prawnego wyszczególnionego w art. 8a ust. 1 pkt 1 ustawy. Podejmowanie działań przez starostów w powyższym zakresie wpłynie pozytywnie na jakość udzielonej pomocy osobom, które zgłoszą się do instytucji publicznej po poradę, bowiem - jak zaznaczył Minister Sprawiedliwości - w momencie posiadania przez służby publiczne wiedzy nt. systemu nieodpłatnej pomocy prawnej możliwe będzie umiejętne przekierowywanie obywateli z innych systemów wsparcia, a uzyskana w ten sposób pomoc będzie miała charakter interdyscyplinarny.

[akta kontroli str. Nr 270]

Zgodnie z art. 8a ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy starosta sporządza i aktualizuje listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa, dostępnego dla mieszkańców powiatu, która obejmuje w szczególności:

- 1) poradnictwo rodzinne, psychologiczne, pedagogiczne, z zakresu pomocy społecznej, w sprawie rozwiązywania problemów alkoholowych i innych uzależnień, w sprawie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w ramach interwencji kryzysowej, dla bezrobotnych, dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, a także z zakresu praw konsumentów, praw dziecka, praw pacjenta, ubezpieczeń społecznych, prawa pracy, prawa podatkowego, dla osób w sporze z podmiotami rynku finansowego i inne (art. 8a ust.1 pkt 1 ustawy);
- 2) nieodpłatną pomoc prawną i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie ze wskazaniem punktów i dyżurów wraz z ich specjalizacją, o ile została określona (art. 8a ust.1 pkt.2 ustawy).

Stosownie do art. 8a ust. 2 ustawy lista zawiera dane jednostek nieodpłatnego poradnictwa uporządkowane według tematyki poradnictwa, w tym jednostek publicznych, jednostek niepublicznych działających na zlecenie oraz jednostek prowadzących działalność pożytku publicznego działających na zlecenie, którym powierzono zadania z zakresu poradnictwa specjalistycznego na podstawie odrębnych przepisów, obejmujące informacje o nazwie jednostek, zakresie poradnictwa, adresach i danych kontaktowych, w tym o stronach internetowych i numerach telefonicznych, dniach i godzinach działalności oraz kryteriach dostępu do usługi.

Ponadto z art. 8a ust. 3 ustawy wynika, że lista zawiera informacje o sposobie dokonywania zgłoszeń, o których mowa w art. 8 ust. 4, w tym informację o numerze telefonu, o którym mowa w art. 8 ust. 5, oraz w miarę możliwości informacje umożliwiające dokonywanie zgłoszeń za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej.

Przykładowy wzór listy jednostek nieodpłatnego poradnictwa został opracowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości i zamieszczony na stronie internetowej dedykowanej systemowi nieodpłatnej pomocy prawnej (<https://darmowapomoc.prawna.ms.gov.pl/>).

Ustalono, iż Starostwo Powiatowe w Działdowie wywiązało się z obowiązku, o którym mowa w art. 8a ust. 1 ustawy i opracowało listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa dostępnego dla mieszkańców Powiatu Działdowskiego.

[akta kontroli str. Nr 308-318]

Jednakże stwierdzono, iż przedmiotowa lista w części obejmującej dane określone art. 8a ust.1 pkt.2 ustawy nie uwzględniała informacji dotyczących nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz informacji o stronach internetowych jednostek (art. 8a ust. 2 ustawy). Starosta Działdowski wyjaśnił, że cyt.: „*Informacje dotyczące nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego są umieszczone na ogłoszeniu o uruchomieniu punktów w Powiecie Działdowskim, w/w ogłoszenie jest opublikowane na stronie internetowej Powiatu*

Działdowskiego, na stronach BIP Starostwa Powiatowego w Działdowie, urzędów Gmin a także na tablicach ogłoszeń”

[akta kontroli str. Nr 259, 316-317]

Poprawnie sporządzona, kompletna lista pełni ważną funkcję informacyjną, gdyż zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Sprawiedliwości, cyt.: „(...)jest sposobem na integrację systemu poradnictwa prawnego i obywatelskiego z innymi formami nieodpłatnego poradnictwa. Jej celem jest zapewnienie spójności z wypracowanymi dotąd innymi formami szeroko pojętego poradnictwa realizowanego przez organy administracji rządowej i samorządowej na podstawie innych przepisów”.

Mając jednak na względzie, iż informacje o działających na terenie Powiatu Działdowskiego punktach NPP i NPO zostały podane do publicznej wiadomości, w ramach upowszechniania wiedzy o działalności systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego brak informacji o udzielanych w danym punkcie NPO i stronach internetowych jednostek w których są udzielane NPP i NPO ocenia się w kategorii uchybienia.

Skutkiem stwierdzonego uchybienia jest naruszenie przepisów art. 8a ust. 1 pkt 2 oraz ust. 2 ustawy. Osobą odpowiedzialną za powstanie uchybienia jest Inspektor ds. obywatelskich i archiwum zakładowego w Wydziale Organizacji i Nadzoru oraz osoba bezpośrednio go nadzorująca.

Zgodnie z obowiązkiem, wynikającym z art. 8a ust. 4 ustawy, ww. listę Starosta udostępnia w Biuletynie Informacji Publicznej. Ponadto informacje te udostępnia się w szczególności:

- 1) na stronach internetowych urzędu starostwa powiatowego i urzędów gmin na obszarze tego powiatu,
- 2) co najmniej raz w roku w lokalnych środkach masowego przekazu,
- 3) w sposób zwyczajowo przyjęty na terenie powiatu.

Przedmiotowa lista opublikowana została w Biuletynie Informacji Publicznej Starostwa. W sposób zwyczajowo przyjęty - na tablicy ogłoszeń Starostwa, jak również w każdym punkcie NPP i NPO z terenu Powiatu. Kontrolującym przedstawiono również wydruki ze stron urzędów miast i gmin z terenu Powiatu jako dowód zamieszczenia przedmiotowej listy na stronach JST z terenu Powiatu.

[akta kontroli str. Nr 298-307]

W zakresie udostępnienia listy, co najmniej raz w roku w lokalnych środkach masowego przekazu pracownik odpowiedzialny za realizację zadania wyjaśnił, że wymóg ten jest przygotowywany do realizacji. Powyższego zagadnienie nie poddano ocenie ze względu na istniejącą jeszcze możliwość udostępnienia informacji w lokalnych środkach masowego przekazu zgodnie z przyjętym w ustawie okresem czasowym - *co najmniej raz w roku*.

Zgodnie z art. 8 ust. 5 ustawy *zgłoszeń dokonuje się telefonicznie pod numerem telefonu wskazanym przez starostę. Starosta oprócz dokonywania zgłoszeń telefonicznych może również umożliwić dokonywanie zgłoszeń za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej.*

Podczas realizacji czynności kontrolnych stwierdzono, iż Starosta Działdowski wyznaczył 4 numery telefonów (telefony radców prawnych, po 1 numerze dla 2 punktów i 2 numery

tel. dla 1 punktu) w celu dokonywania zgłoszeń telefonicznych na wizyty. Z wyjaśnienia Starosty w powyższej sprawie wynika, że cyt.:

- „zostały uruchomione numery telefonów służące do zgłoszeń wizyty,
- numery są przeznaczone jedynie do obsługi nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego,
- zgłoszenia przyjmują radcowie prawni świadczący nieodpłatną pomoc prawną i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie,
- numery zostały podane do publicznej wiadomości na stronach podmiotowych BIP Starostwa Powiatowego w Działdowie i urzędów gmin, oraz na tablicach ogłoszeń Starostwa,
- nie wystąpiły przypadki udzielania porad po wcześniejszym umówieniu wizyty”.

[akta kontroli str. Nr 270]

Ponadto Starosta wyjaśnił, że cyt.: „Wskazanie 4 numerów telefonów uznane zostało za zwiększoną dostępność nieodpłatnej pomocy prawnej i poradnictwa obywatelskiego, pracownik starostwa obsługuje zapisy poprzez pocztę elektroniczną.”

[akta kontroli str. Nr 263]

Odnośząc się do wyjaśnień Starosty należy podkreślić, że zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Sprawiedliwości cyt.: „Nowelizacja ustawy nie daje podstawy do zlecenia prawnikom oraz pracownikom organizacji pozarządowych zadań związanych z prowadzeniem zapisów, układaniem kolejności i alokacją wizyt (...). Wyznaczając podmiot do obsługi specjalnego telefonu do zapisów, należy mieć również na względzie koordynowanie świadczenia usług poza punktem i udzielania porad za pomocą środków porozumiewania się na odległość, o których mowa w art. 8 ust. 8 ustawy, dla osób ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się. W związku z powyższym oraz z uwagi na fakt, iż obsługa organizacyjno-techniczna systemu leży w gestii starosty zasadnym wydaje się aby numer telefonu obsługiwany był przez komórkę starostwa”.

Wyznaczenie kilku telefonów do obsługi NPP i NPO w Powiecie przy braku wyznaczonego jednego numeru tzw. koordynującego, obsługiwanego przez komórkę starostwa (zgodnie z wyjaśnieniem Starosty zgłoszenia przyjmują radcowie prawni świadczący nieodpłatną pomoc prawną i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie), stanowi uchybienie. Starosta wyznaczając jeden numer telefonu, do obsługi którego zostanie upoważniony pracownik starostwa, przyczynia się do lepszej alokacji wizyt w poszczególnych punktach, monitorując w ten sposób ewentualne przestoje w punktach i tworzenie kolejek w innych. Osobą odpowiedzialną za powstanie uchybienia jest Starosta Działdowski.

Zgodnie z art. 8 ust. 4 ustawy, udzielanie nieodpłatnych porad prawnych i świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, odbywa się według kolejności zgłoszeń, po umówieniu terminu wizyty. Zgodnie z wyjaśnieniem Starosty, cyt.: „nie wystąpiły przypadki udzielania porad po wcześniejszym umówieniu wizyty”. Z powyższego wyjaśnienia wynika, że udzielanie nieodpłatnych porad prawnych i świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, odbywało się bez wcześniejszej rejestracji wizyty, co jest niezgodne

z postanowieniami art. 8 ust. 4 ustawy.

Z udzielonych wyjaśnień wynika, że ustalono z wykonawcami sposób postępowania na wypadek gdyby osoba uprawniona zgłosiła się bezpośrednio do punktu, bez uprzedniego zapisania. W ww. przypadku cyt.: „(...) osoba zgłaszająca się bezpośrednio do punktu otrzymuje pomoc prawną lub poradnictwo obywatelskie bez zbędnej zwłoki. Do dnia dzisiejszego nie wystąpił przypadek, żeby osobie potrzebującej nie została udzielona pomoc prawna lub poradnictwo obywatelskie.”

[akta kontroli str. Nr 259]

Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Sprawiedliwości, „(...) jeżeli tylko osoba udzielająca pomocy jest w stanie wygospodarować czas, podczas bieżącego dyżuru można obsłużyć taką osobę (...).” Należy zauważyć, że postępowanie wedle ww. zasady jest szczególnie ważne w przypadku osób niepełnosprawnych i osób starszych, które będą miały trudności z ponownym przybyciem do punktu oraz osób, które miały obiektywne bariery w zapisaniu się (osoby bezdomne nie dysponujące telefonem). Jednakże jak zaznaczono w dalszej części wytycznych powyższe rozwiązanie jest możliwe „(...) pod warunkiem zarejestrowania wizyty, co może mieć miejsce przy pomocy osoby udzielającej porad. Jeżeli nie jest możliwa rejestracja telefoniczna, wówczas starosta może polecić w takich sytuacjach inny sposób zgłoszeń przez Internet, np. po godzinach pracy urzędu.”

Biorąc pod uwagę ww. wytyczne oraz fakt, iż wizyty nie były rejestrowane bezpośrednio przed udzieleniem osobie uprawnionej porady powyższe ocenia się w kategorii uchybienia. Osobą odpowiedzialną za ww. uchybienie jest Starosta Działdowski.

c) organizowanie wizyt dla mieszkańców o różnych potrzebach

Zgodnie z art. 8 ust. 8 ustawy, osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz.U z 2017 r. poz. 1824), zwanej dalej: „ustawą o języku migowym”, może być udzielana nieodpłatna pomoc prawna lub świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, z wyłączeniem nieodpłatnej mediacji, także poza punktem albo za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość, tj.:

- w miejscu zamieszkania,
- poza punktem w miejscu wyposażonym w urządzenia ułatwiające porozumiewanie się z osobami doświadczającymi trudności w komunikowaniu się,
- poza punktem, w miejscu w którym zapewnia się możliwość korzystania z pomocy tłumacza migowego.

W przypadku osób doświadczających trudności w komunikowaniu, przepis daje możliwość zorganizowania wizyty w miejscu do tego dostosowanym, czyli przykładowo w takim miejscu urzędu gminy lub powiatu, które zostało wyposażone w odpowiedni sprzęt wspierający porozumienie, zgodnie z wymogami ustawy o języku migowym.

Jak wskazano na stronach Ministerstwa Sprawiedliwości, w przypadku osób z niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście (np. obłożnie chorych) powyższa regulacja umożliwi świadczenie usług w ich aktualnym miejscu pobytu, w tym w ramach wizyty domowej.

Mając powyższe na uwadze zwrócono się z zapytaniem do Starosty czy wystąpiły przypadki świadczenia usługi poza punktem, w miejscu zamieszkania, w miejscu wyposażonym w

urządzenia ułatwiające porozumiewanie się z osobami doświadczającymi trudności w komunikowaniu się, w miejscu w którym zapewnia się możliwość korzystania z pomocy tłumacza migowego. Starosta odpowiedział, cyt.: „*Nie wystąpiły przypadki świadczenia usług dla osób niepełnosprawnych poza punktami.*”

[akta kontroli str. Nr 270]

Ustalono w trakcie kontroli, iż zagadnienia dotyczące świadczenia usług osobom niepełnosprawnym ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się znalazły swoje odzwierciedlenie w:

- postanowieniach ogłoszenia o otwartym konkursie, o czym była mowa w pkt 1 ppkt a),
- informacji zamieszczonej w ofertach konkursowych organizacji pozarządowych,
- umowach z organizacjami pozarządowymi,
- liście jednostek nieodpłatnego poradnictwa dostępnego dla mieszkańców Powiatu Działdowskiego, o której mowa w art. 8a ustawy.

[akta kontroli str. Nr 63-64, 97, 165, 246, 303]

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o języku migowym i innych środkach komunikowania się, który stanowi że organ administracji publicznej jest zobowiązany do udostępnienia usługi pozwalającej na komunikowaniu się, w tym wypadku również na zapisanie się na wizytę, kontrolujący zwrócili się z zapytaniem, czy Starostwo udostępniło osobom z trudnościami w komunikowaniu się zapisy w innych formach niż telefon.

Z wyjaśnień w powyższej sprawie wynika, że cyt.: *Starosta umożliwił zapisy na wizyty za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej – email: organizacyjny@e-starostwo.pl*, zgodnie z art. 8a ust. 3 ustawy.

[akta kontroli str. Nr 270]

Mając na uwadze działania, podjęte w celu przygotowanie jednostki do świadczenia usług osobom niepełnosprawnym, nie wnosi się uwag w przedmiotowym zakresie, a zagadnienie ocenia się pozytywnie.

d) dostępność dyżurów dla mieszkańców pod względem czasu i miejsca

Na podstawie przeprowadzonej analizy harmonogramu dyżurów, określonych w ogłoszeniu Starosty zamieszczonym na stronie BIP Starostwa oraz w umowach z organizacjami pozarządowymi stwierdza się, iż nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie udzielane są w punktach w przeciętnym wymiarze 5 dni w tygodniu przez co najmniej 4 godziny dziennie, tj. zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy.

Godziny dyżurów w poszczególnych punktach przedstawiały się następująco:

1. Punkt Działdowo, ul. 11 Listopada 16, czynny:

Poniedziałek - od godz. 8:00 do 12:00 – **poradnictwo obywatelskie**

Wtorek - od godz. 7:30 do 11:30

Środa - od godz. 7:30 do 11:30

Czwartek - od godz. 7:30 do 11:30

Piątek od godz. 7:30 do 11:30.

2. Punkt **Lidzbark, ul. Dworcowa 2**, czynny:
 Poniedziałek: od godz. 14:00 do 18:00
 Wtorek: od godz. 14:00 do 18:00
 Środa: od godz. 14:00 do 18:00
 Czwartek: od godz. 12:00 do 16:00
 Piątek: od godz. 14:00 do 18:00 – *poradnictwo obywatelskie.*
3. Punkt **Rybno, ul. Lubawska 15**, czynny:
 Poniedziałek: od godz. 8:00 do 12:00
 Wtorek: od godz. 12:00 do 16:00
 Środa: od godz. 16:00 do 20:00
 Czwartek: od godz. 16:00 do 20:00
 Piątek: od godz. 16:00 do 20:00.

Podkreślenia wymaga fakt, iż sposób organizacji dyżurów w punkcie zapewniał dostęp do pomocy w przedziałach czasowych w zakresie NPP pomiędzy godziną 8:00 a 20:00, w zakresie NPO pomiędzy godziną 8:00 a 18:00, co ocenia się pozytywnie.

Opracowany w Starostwie grafik dyżurów miał na uwadze zapewnienie usługi w zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, w sposób dogodny dla mieszkańców o różnych aktywnościach.

Jak ustalono na terenie Powiatu Działdowskiego nie zaistniała potrzeba, o której mowa w art. 8 ust. 6 ustawy, tj. wydłużenia czasu trwania dyżuru do co najmniej 5 godzin dziennie we wszystkich punktach na obszarze powiatu.

[akta kontroli str. 246, 253, 260, 319]

Kontrola wykazała, iż wszystkie punkty świadczące na terenie Powiatu Działdowskiego nieodpłatną pomoc prawną i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie zostały usytuowane w lokalach, do których tytuł prawny – w ramach własnych zasobów - posiada odpowiednio Powiat (dot. budynku przy ul. 11 Listopada 16 w Działdowie) oraz Gminy (Lidzbark i Rybno), z którymi Powiat podpisał porozumienia na realizację NPP i NPO w lokalach stanowiących ich własność.

[akta kontroli str. 21-26]

W oparciu o przeprowadzoną analizę zbiorczej informacji o wykonaniu zadania polegającego na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej kontrolujący stwierdzili, że w I kw. 2018 w Powiecie Działdowskim łączna ilość porad udzielonych we wszystkich punktach na terenie powiatu wyniosła **274** (na podstawie ilości wystawionych kart). Analiza miesięczna (za I kw. 2018 r.) udzielonych porad w rozbiciu na poszczególne punkty przedstawia się następująco:

Lokalizacja punktu	styczeń	luty	marzec
Działdowo - organizacja	27	25	16
Lidzbark - Starostwo	56	59	56
Rybno - Starostwo	11	8	16
RAZEM	94	92	88

Analiza wykazała, iż największym zainteresowaniem cieszył się punkt zlokalizowany w Lidzbarku prowadzony przez Starostwo (171 wystawionych kart).

[akta kontroli str. 343-346]

Kontrolujący stwierdzili, że w I kw. 2019 w Powiecie Działdowskim łączna ilość porad udzielonych w tym okresie we wszystkich punktach na terenie powiatu wyniosła **235** (na podstawie ilości wystawionych kart). Analiza miesięczna (za I kw. 2019 r.) udzielonych porad w rozbiciu na poszczególne punkty przedstawia się następująco:

Lokalizacja punktu	styczeń	luty	marzec
Działdowo - organizacja	23	23	21
Lidzbark - organizacja	27	45	33
Rybno - Starostwo	29	22	12
RAZEM	79	90	66

Przeprowadzona analiza wykazała, iż największym zainteresowaniem cieszył się podobnie jak w 2018 r. punkt zlokalizowany w Lidzbarku prowadzony w 2019 r. przez organizację pozarządową (105 wystawionych kart). Pozostałe lokalizacje świadczonych NPP i NPO nieznacznie odbiegały pod względem ilości (brak znaczących dysproporcji) udzielonych porad prawnych (Działdowo – 67, Rybno – 63) od ilości porad udzielonych w punkcie zlokalizowanym w Lidzbarku. Z ilości udzielonych porad w poszczególnych punktach wynika, że istnieje spore zainteresowanie realizacją zadania w zakresie udzielania NPP i NPO w Powiecie.

Zgodnie ze zbiorczą informacją o wykonaniu zadania polegającego na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej w 2018 roku, na terenie Powiatu Działdowskiego udzielono łącznie 830 porad, w tym w punktach prowadzonych przez organizacje pozarządowe – 737.

[akta kontroli str. 320-342, 375-378]

Na podstawie analizy ogłoszenia o konkursie oraz umów z wykonawcami stwierdza się, iż na terenie Powiatu Działdowskiego nie funkcjonuje punkt posiadający określoną specjalizację lub w którym wprowadzono dyżury w zakresie jednego rodzaju usług.

e) wyposażenie lokalu

W trakcie kontroli w celu sprawdzenia spełniania przez lokal w którym usytuowany jest punkt NPP lub NPO wymogów wynikających z Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego (Dz.U. z 2018 r. poz. 2492), w obecności pracownika Starostwa Powiatowego, dokonano oględzin lokali z terenu Powiatu Działdowskiego w których usytuowane zostały 3 punkty udzielania NPP i NPO, tj.:

- 1) punkt Działdowo, ul. 11 Listopada 16,
- 2) punkt Lidzbark, ul. Dworcowa 2,
- 3) punkt Rybno, ul. Lubawska 15.

Zgodnie z § 5 ust. 3 ww. rozporządzenia punkty na terenie Starostwa były oznakowane w sposób widoczny z zewnątrz budynku, w którym znajduje się lokal oraz wewnątrz w sposób umożliwiający łatwe odnalezienie punktu. W oznaczeniu lokalu określono, że jest

w nim udzielana nieodpłatna pomoc prawna lub nieodpłatne poradnictwo obywatelskie oraz wskazano dni i godziny dyżurów, a także dane kontaktowe potrzebne do zgłoszenia wizyty, o których mowa w art. 8 ust. 5 ustawy.

Zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 1 we wszystkich punktach wyodrębniono pomieszczenie przeznaczone do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego umożliwiające zachowanie dyskrecji przy uzyskiwaniu tej pomocy przez osoby uprawnione.

Każdy lokal został wyposażony w stół i miejsca siedzące. Zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 3 zapewniono w lokalach dostęp do instalacji energetycznej, telekomunikacyjnej, dostęp do Internetu oraz komputer z dostępem do oprogramowania do edycji tekstów, oprogramowania umożliwiającego przesyłanie, odbieranie danych i porozumiewanie się na odległość środkami komunikacji elektronicznej i komputerowego systemu informacji prawnej, wraz z bazą aktów prawnych, w tym przepisów prawa powszechnie obowiązującego, orzecznictwa i materiałów pomocniczych, z dostępem do bazy aktów prawa miejscowego obowiązującego na obszarze danego powiatu i powiatów ościennych, w tym gmin wchodzących w skład danego powiatu, a także dostęp do drukarki, urządzenia pozwalającego na przenoszenie dokumentacji do postaci elektronicznej oraz do materiałów biurowych.

W przypadku jednego lokalu usytuowanego w UG w Rybnie kontrolujący stwierdzili brak zapewnienia bezpiecznego przechowywania dokumentów zawierających dane osobowe, w sposób uniemożliwiający dostęp do nich osobom nieupoważnionym (zamykana na klucz szafka). Ze względu na fakt, iż pozostałe elementy w tym punkcie zostały spełnione, powyższy brak uznaje się za uchybienie.

Wyposażenie pozostałych lokali zapewniało bezpieczne przechowywanie dokumentów zawierających dane osobowe, w sposób uniemożliwiający dostęp do nich osobom nieupoważnionym.

[akta kontroli str. 347-358]

f) wyposażenie poczekalni punktu

Zgodnie z § 5 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego z dnia 21 grudnia 2018 r. (Dz.U. poz. 2492) zwanego dalej „rozporządzeniem”, w miejscu przeznaczonym dla osób oczekujących udostępnia się:

- 1) informacje o zasadach i zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz osobach uprawnionych do ich otrzymania;
- 2) listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa, o której mowa w art. 8a ust. 1 ustawy, zawierającą również informacje o tematycznych infoliniach oraz innych formach poradnictwa świadczonego za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej, a także wskazanie punktów usytuowanych w lokalach z dogodnym dostępem dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich;
- 3) karty informacyjne poradnictwa dotyczące nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz poradnictwa dla osób pokrzywdzonych przestępstwem;
- 4) zamkniętą, nieprzezroczystą i oznakowaną urnę, w której osoba uprawniona osobiście umieszcza wypełnioną część B karty pomocy;

- 5) informację o możliwości przekazywania przez osoby uprawnione opinii o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczonym nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim.

Oględziny wykazały, iż ww. lokale dysponowały miejscem przeznaczonym dla osób oczekujących na udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. W poczekalniach udostępniono: listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa, o której mowa w art. 8a ust. 1 ustawy, a także informacje o zasadach i zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz osobach uprawnionych do ich otrzymywania. Ponadto w poczekalni wywieszono informacje nt. przekazywania przez osoby uprawnione opinii o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczonym nieodpłatnie poradnictwie obywatelskim oraz umieszczono urnę na część B kart pomocy.

Kontrolujący w wyniku oględzin stwierdzili, iż w żadnym z kontrolowanych lokali nie zamieszczono kart nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz poradnictwa dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, co stanowi naruszenie § 5 ust. 4 pkt 3 rozporządzenia i ze względu na naruszenie tylko jednego punktu wymagań określonych w rozporządzeniu ocenia się jako uchybienie. W powyższej sprawie Starosta wyjaśnił, cyt.: *„Znacząca część informacji które zawierają karty informacyjne poradnictwa pomocy prawnej są zawarte w ogłoszeniu, które jest w punktach oraz na BIP i tablicach ogłoszeń.”*

Odnosząc się do powyższego wyjaśnienia należy stwierdzić, że konieczność udostępnienia w miejscu przeznaczonym dla osób oczekujących na udzielenie porady kart informacyjnych dotyczących nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz poradnictwa dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, jest obowiązkiem obligatoryjnym wynikającym wprost z przepisów prawa.

[akta kontroli str. 263, 347-358]

g) dokumentacja i sprawozdawczość

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy, każdy przypadek udzielenia nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego dokumentuje się w karcie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

W myśl ust. 3 ww. artykułu ustawy część A karty pomocy wraz z oświadczeniem, o którym mowa w art. 4 ust. 2 ustawy, adwokaci i radcy prawni przekazują staroście do 10 dnia każdego miesiąca kalendarzowego, w sposób uniemożliwiający powiązanie oświadczenia osoby uprawnionej z kartą pomocy.

Z uzyskanych podczas kontroli informacji wynika, iż informacja zwrotna o prawidłowości wypełnienia części A kart pomocy jest przekazywana Staroście w terminie wskazanym w art. 7 ust. 3 ustawy, tj. do 10 dnia każdego miesiąca kalendarzowego.

Na zadane w trakcie kontroli pytanie na temat sposobu monitorowania przez Starostę kompletności i prawidłowości ww. dokumentacji, Starosta Działdowski odpowiedział, że cyt.: *„Starosta monitoruje kompletność cz. A Karty pomocy na podstawie używanej aplikacji, która umożliwia tylko w sposób prawidłowy wystawienie cz. A Karty pomocy.”*

[akta kontroli str. 262]

Stosownie do art. 12 ust. 1 ustawy, Starosta przekazywał w ustawowym terminie, za pośrednictwem Wojewody W-M, Ministrowi Sprawiedliwości, zbiorczą informację o wykonaniu zadań polegających na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa oraz edukacji prawnej.

[akta kontroli str. 261, 325-342]

h) rozliczenie wykorzystania dotacji (kwota przyznanej dotacji, wykonanie, niewykorzystanie kwoty dotacji, zwrot, oświadczenie starosty o wykorzystaniu dotacji zgodnie z przeznaczeniem)

W 2018 roku na realizację zadań zleconych z zakresu administracji rządowej polegających na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej (rozdział 75515 §2110) Powiat Działdowski otrzymał dotację w wysokości 187.812,00 zł. Zgodnie z oświadczeniem Starosty przedmiotowa dotacja wykorzystana została zgodnie z przeznaczeniem. Starostwo Powiatowe w Działdowie nie dokonywało zwrotów na konto Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie niewykorzystanej części dotacji – wykorzystanie w całości.

[akta kontroli str. Nr 58-59]

2. Jakość usług i obsługi, w szczególności:

a) dbałość o merytoryczną jakość usług

Na dzień rozpoczęcia kontroli niemożliwym było dokonanie oceny wykorzystania przez powiat ocen porad obywatelskich wykonanych przez wojewodę. Jak zaznaczyło Ministerstwo Sprawiedliwości, zastosowanie tego instrumentu będzie możliwe po zamówieniu przez wojewodę recenzji, wydaniu na tej podstawie ocen porad obywatelskich oraz przekazaniu ich staroście celem wykorzystania w sprawowanej kontroli nad działalnością organizacji pozarządowych świadczących nieodpłatne porady obywatelskie. Starosta Działdowski comiesięcznie, po złożeniu przez wykonawców kart pomocy, dokonuje ich analizy oraz sprawdza ich kompletność i prawidłowość wypełnienia zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy.

W zakresie współpracy z samorządami prawniczymi dokonano następujących ustaleń: Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy, Powiat Działdowski zawarł z Okręgową Izbą Radców Prawnych (OIRP) w Olsztynie w dniu 7 listopada 2018 r. porozumienia w sprawie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej na obszarze Powiatu w 2019 r. Natomiast Okręgowa Rada Adwokacka (ORA) w Płocku pismem znak: L.dz.822/2018 z dnia 13 listopada 2018 r. poinformowała, że brak jest chętnych adwokatów mających kancelarie na terenie Powiatu do świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej.

Na podstawie podpisanego porozumienia samorząd radcowski został zobowiązany do przedłożenia Powiatowi w terminie do 15 listopada 2018 r. imiennych wykazów radców prawnych oraz ich zastępców, którzy będą udzielali nieodpłatnej pomocy prawnej. OIRP wywiązały się z postanowień w ww. zakresie i przedłożyły w ustalonym terminie stosowne wykazy.

[akta kontroli str.360-369]

b) korzystanie z opinii o jakości usług

Zgodnie z art. 7 ust. 5 starosta analizuje opinie osób uprawnionych o udzielonej pomocy, mając na względzie potrzebę wprowadzenia usprawnień oraz podniesienia jakości nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

Na zadane przez kontrolujących pytanie w zakresie korzystania przez Starostę z opinii o jakości usług w poszczególnych punktach, Starosta odpowiedział, cyt.: *„Analiza jest dokonywana comiesięcznie, wszystkie Karty pomocy część B są opiniowane bardzo pozytywnie dlatego uznano, że nie ma potrzeby dodatkowo przeprowadzać wywiadów telefonicznych z osobami które udostępniły numer telefonu. (...) raz w miesiącu pracownik, który ma w zakresie czynności zadania dot. kontrolowanej kwestii odbiera cz. B Kart i przeprowadza analizę, do dnia dzisiejszego nie wystąpił przypadek potrzeby wprowadzenia usprawnień”*.

Analizując karty pomocy część B dostępne w Starostwie kontrolujący zwrócili uwagę, że nie zostały one opatrzone pieczęcią komórki organizacyjnej starostwa powiatowego, obsługującego pod względem organizacyjno-technicznym zadanie, zgodnie z wymogami § 8 ust. 4 rozporządzenia, co stanowi uchybienie. Starosta Działdowski w powyższej kwestii odpowiedział, że cyt.: *„Obecnie wszystkie cz. B Karty pomocy są opatrzone pieczęcią”*. Osobą odpowiedzialną za ww. uchybienie jest pracownik realizujący zadanie oraz osoba bezpośrednio go nadzorująca.

Zgodnie z § 9 ust. 1 i 2 rozporządzenia, Starosta co najmniej raz w miesiącu przekazuje dziekanom właściwej okręgowej rady adwokackiej lub rady okręgowej izby radców prawnych zawarte w części B kart pomocy opinie osób uprawnionych o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej, które mogą mieć wpływ na sposób wykonania przez właściwą okręgową radę adwokacką albo właściwą radę okręgowej izby radców prawnych zobowiązania, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy, jak również co najmniej raz w miesiącu przekazuje właściwej organizacji pozarządowej zawarte w części B kart pomocy opinie osób uprawnionych o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczonym poradnictwie obywatelskim, które mogą mieć wpływ na sposób realizacji przez organizację standardów obsługi oraz sprawowanie wewnętrznego systemu kontroli jakości nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

Kontrolujący stwierdzili, że Starosta nie wywiązał się z nałożonego obowiązku co stanowi naruszenie przepisów § 9 ust. 1 i 2 rozporządzenia. W przekazanych wyjaśnieniach stwierdził, że części B kart pomocy nie były przekazywane organizacjom pozarządowym i samorządom prawniczym. Powyższe stanowi uchybienie. Osobą odpowiedzialną jest pracownik realizujący zadanie z ramienia Starosty oraz osoba bezpośrednio go nadzorująca.

[akta kontroli str. 262]

c) integracja usług z innymi formami darmowego poradnictwa

Zgodnie z art. 8a ust. 1 ustawy Starosta Działdowski sporządził listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa, o czym szczegółowo w pkt 1 lit. b.

Z udzielonych informacji wynika, że w okresie objętym kontrolą, na terenie Powiatu Działdowskiego nie wystąpiły przypadki, o których mowa w art. 5 ust. 4 ustawy, tj.

przekierowania osoby uprawnionej do innych systemów wsparcia obywateli, w związku z niemożnością całościowego lub częściowego rozwiązania jej problemu w drodze porady adwokata lub radcy prawnego.

Starosta Działdowski udostępnił wykonawcom przedmiotową listę w celu wykorzystania jej przy realizacji postanowień ww. artykułu ustawy.

[akta kontroli str. 261]

d) dodatkowe wsparcie osób uprawnionych

W rozdziale VI pkt 5 ppkt 4 ogłoszenia o otwartym konkursie wskazano, iż organizacja pozarządowa - w ramach oferty - może przedstawić dodatkowo porozumienia o wolontariacie zawarte z osobami, które będą wykonywały świadczenia w ramach prowadzonego punktu, w tym służyły asystą uprawnionym mającym trudności w samodzielnej realizacji porady, w szczególności z powodu niepełnosprawności, podeszłego wieku albo innych okoliczności życiowych.

[akta kontroli str. 67]

Zgodnie z art. 11 ust. 6b ustawy organizacja pozarządowa w ramach oferty może przedstawić dodatkowo porozumienia o wolontariacie zawarte z osobami, które będą wykonywały świadczenia w ramach prowadzonego punktu, w tym służyły asystą osobom uprawnionym mającym trudności w samodzielnej realizacji porady, w szczególności z powodu niepełnosprawności, podeszłego wieku albo innych okoliczności życiowych.

Analiza dokumentacji przedłożonej do kontroli wykazała, że w ofertach obydwu organizacji pozarządowych wybranych w konkursie, umieszczono zapisy dotyczące możliwości podpisania umów o wolontariacie z osobami, które będą wykonywały świadczenia asysty poradniczej. Asysta poradnicza ma charakter fakultatywny, co oznacza, że usługa ta jest oferowana w miarę możliwości.

[akta kontroli str. 97, 169]

3. Działalność kontrolna starosty, prowadzona na podstawie art. 11 ust. 8 ustawy oraz monitorowanie jakości świadczonych usług przez wykonawców

Zgodnie z art. 11 ust. 8 ustawy Starosta sprawuje kontrolę bieżącą nad wykonywaniem zadań przez organizację, której zleca prowadzenie punktu na terenie danego powiatu. Odbywa się ona na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Zgodnie z art. 17 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie organ administracji publicznej zlecający realizację zadania publicznego, może dokonywać kontroli i oceny realizacji zadania, w szczególności:

- stopnia realizacji zadania,
- efektywności, rzetelności i jakości realizacji zadania,
- prawidłowości wykorzystania środków publicznych otrzymanych na realizację zadania,
- prowadzenia dokumentacji związanej z realizowanym zadaniem.

Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Sprawiedliwości, tego typu kontrola ma dotyczyć wykonania umowy, a zatem powinna odbywać się przynajmniej raz w roku.

Przepisy ustawy (art. 6 ust. 2) w zakresie dotyczącym minimalnej treści indywidualnych umów z adwokatami i radcami prawnymi nie przewidują obowiązku ustalania umownych mechanizmów kontroli prawidłowości wykonania zobowiązań przez osoby świadczące nieodpłatną pomoc prawną. Mając jednak na względzie bezpieczeństwo realizacji zadania w § 5 i 6 umów o powierzenie realizacji zadania publicznego w zakresie prowadzenia punktu NPP i NPO podpisanych przez Starostę Działdowskiego z organizacjami pozarządowymi w 2018 roku zawarto zapisy gwarantujące Staroście wszechstronne możliwości kontroli prawidłowości wykonywania zadań oraz określono zasady odpowiedzialności zleceńobiorców za niewykonanie zadań lub nienależyte wykonanie, w tym możliwości rozwiązania umów w tych przypadkach.

[akta kontroli str. Nr 248-250, 255-257]

Kontrola wykazała, iż zarówno w 2018 r. jak i do dnia rozpoczęcia czynności kontrolnych w 2019 r. Starosta Działdowski dysponując odpowiednimi mechanizmami prawnymi nie przeprowadził kontroli wykonywania umowy dotyczącej świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego przez organizacje pozarządowe (z którymi podpisał umowy), na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, do czego był zobowiązany na mocy art. 11 ust. 8 ustawy.

Z wyjaśnienia Starosty w powyższej sprawie wynika, że cyt.: „(...) kontrola dot. weryfikacji umowy z organizacją pozarządową nie została przeprowadzona, zgodnie z treścią umowy zawartą z organizacjami pozarządowymi kontrola prawidłowości wykonywania zadania publicznego przez organizację pozarządową w tym wydatkowania przekazanej dotacji może być przeprowadzona w toku realizacji zadania publicznego oraz po jego zakończeniu.”

[akta kontroli str. Nr 260]

Odnosząc się do powyższego wyjaśnienia należy zauważyć, że prowadzenie kontroli ma na celu ulepszenie organizacji lub jakości świadczonych usług, w czasie ich trwania. Prowadzenie kontroli po zakończeniu realizacji zadania nie pozwala na bieżącą eliminację stwierdzonych ewentualnych nieprawidłowości, jak również nie wskaże stopnia realizacji zadania oraz efektywności, rzetelności i jakości realizacji zadania, zgodnie z art. 17 ustawy o działalność pożytku publicznego i o wolontariacie. Zaniechanie obowiązku kontrolnego należy ocenić w kategorii nieprawidłowości, za powstanie której odpowiedzialność ponosi Starosta.

Do ustaleń kontroli nie zostały wniesione zastrzeżenia.

4. Zalecenia

Mając na uwadze powyższe ustalenia i oceny wnoszę o:

- 1) Sporządzenie listy jednostek nieodpłatnego poradnictwa, o której mowa w art. 8a ust.1 ustawy, zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 8a ust.1 pkt 1-2, ust. 2 ustawy oraz przepisach wykonawczych.

- 2) Zgodnie z art. 8 ust. 5 ustawy, wyznaczenie jednego numeru telefonu tzw. koordynującego zapisy na wizyty w punktach NPP i NPO, obsługiwanego przez komórkę Starostwa, co przyczyni się do lepszej alokacji wizyt w poszczególnych punktach.
- 3) Udzielanie nieodpłatnych porad prawnych i świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego wyłącznie po wcześniejszej rejestracji wizyty, zgodnie z art. 8 ust. 4 ustawy.
- 4) Dostosowanie lokali, w których świadczona jest NPP i NPO oraz miejsca przeznaczonego dla osób oczekujących na udzielenie pomocy prawnej, do wymogów określonych w §5 ust. 2 oraz ust 4 rozporządzenia.
- 5) Zgodnie z § 8 ust. 4 rozporządzenia, opatrywanie części B karty pomocy pieczętą komórki organizacyjnej Starostwa Powiatowego, obsługującego pod względem organizacyjno-technicznym zadanie.
- 6) Przekazywanie co najmniej raz w miesiącu dziekanom właściwej okręgowej rady adwokackiej lub rady okręgowej izby radców prawnych, jak również właściwej organizacji pozarządowej, zawartych w części B kart pomocy, opinii osób uprawnionych o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej, zgodnie z § 9 ust. 1 i 2 rozporządzenia.
- 7) Zgodnie z art. 11 ust. 8 ustawy, prowadzenie bieżącej kontroli wykonywania przez organizację pozarządową umowy, na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Proszę Pana Starostę o podjęcie działań mających na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień oraz o poinformowanie Wojewody Warmińsko – Mazurskiego w terminie 21 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia, o sposobie wykorzystania uwag i wniosków oraz wykonania zaleceń, a także o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia działań.

Jednocześnie informuję, że stosownie do art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI

Artur Chojecki